BIJLAGE 4: Reactie op eindrapportage BSIK

De eindrapportage van de Commissie van Wijzen Kennis en Innovatie betreffende de ICES/KIS-3 programma's (ook bekend als Besluit Subsidies Investeringen Kennisinfrastructuur, BSIK) is 26 maart 2011 naar de Tweede Kamer verzonden.[1] Onderstaand wordt ingegaan op de eindresultaten en de conclusies van de Commissie van Wijzen Kennis en Innovatie.

Eind 2002 besloot het Kabinet € 802 mln. beschikbaar te stellen voor een eenmalige majeure investeringsimpuls in de kennisinfrastructuur. Na een zorgvuldige selectieprocedure werden in 2003 in vijf kennisthema's 37 kennisprojecten geselecteerd die vanaf 2004 van start gingen.

In het onderliggende eindadvies komt de Commissie van Wijzen Kennis en Innovatie tot een eindoordeel over de realisatie van de doelstellingen van de ICES-KIS/3 impuls als geheel, en geeft zij een oordeel over de 37 individuele projecten en een rangschikking ervan. Daarbij wordt stilgestaan bij de belangrijkste lessen en wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen.

Eerdere voortgangsrapportages
Het Kabinet heeft de selectie van de projecten en de monitoring van de voortgang van de projecten in handen gelegd van de Commissie van Wijzen Kennis en Innovatie, die hierover jaarlijks rapporteerde en adviseerde aan het Kabinet. Sinds de start van de 37 kennisprojecten is de Tweede Kamer regelmatig geïnformeerd over de voortgang van deze programma's. Voorgaande rapportages waren onder andere de brief van 21 oktober 2008[2] over de *mid term* evaluatie (MTE) van de ICES/KIS-3 projecten, de brief van 1 oktober 2010[3] over de voortgang in 2008 en de brief van 5 december 2011[4] over de voortgang in 2009.

Eindrapportage
Door het jaarlijks monitoren van de 37 projecten en het gedurende de looptijd van de projecten voeren van een groot aantal gesprekken met leden van het management, bestuur, wetenschappelijke adviesraden en raden van toezicht van de projecten heeft de Commissie van Wijzen Kennis en Innovatie een grondig inzicht verkregen in het functioneren en de effecten van de projecten. Daarbij heeft de Commissie gebruik gemaakt van de inbreng van internationaal samengestelde *review committees* bij de *mid term* evaluatie in 2008 en de jaarlijkse monitoring door experts van NWO en Agentschap NL.

De eindrapportage van de Commissie van Wijzen Kennis en Innovatie valt in vier onderdelen uiteen:

1. een beoordeling van de mate waarin de doelstellingen van de ICES/KIS-3 impuls zijn behaald;
2. een beoordeling en rangschikking van de individuele projecten;
3. een aantal belangrijke lessen die de ICES/KIS-3 impuls biedt voor toekomstige investeringen in kennis en innovatie;
4. de conclusies en aanbevelingen.

Reactie op het eindoordeel van de Commissie van Wijzen Kennis en Innovatie

Op basis van het eindoordeel van de Commissie van Wijzen Kennis en Innovatie wordt vastgesteld dat de ICES/KIS-3 impuls een succesvol instrument is geweest, waarbij de beleidsdoelstellingen van de ICES/KIS-3 impuls in ruime mate zijn gerealiseerd. De Commissie trekt deze conclusies ten aanzien van versterking van excellente wetenschap, duurzame versterking van de kennisinfrastructuur, economische en maatschappelijke waardecreatie. Ten aanzien van het oordeel van de Commissie over de onmogelijkheid om reeds in dit stadium een oordeel te vellen over de kwantitatieve effecten van de ICES-KIS/3 investeringsimpuls van € 802 mln. onderstreept het Kabinet dat het hecht aan het zekerstellen van de effectiviteit van beleid. Daarom is het voornemen om over enkele jaren, wanneer de daadwerkelijke toepassing (en daarmee de economische en maatschappelijke effecten) van de uitkomsten van de projecten zich hebben kunnen manifesteren, alsnog een externe kwantitatieve evaluatie van de economische een maatschappelijke effecten van de ICES/KIS-3 impuls uit te laten voeren.

Het Kabinet stemt in met de eindbeoordeling van de resultaten per project en de rangschikking van de projecten. De eindbeoordeling van de projecten is consistent met de oordelen over de individuele projecten zoals de Commissie die gedurende de looptijd van de impuls over de projecten heeft gevormd en waarover zij reeds op verschillende momenten aan het Kabinet heeft gerapporteerd. Via voornoemde Kamerstukken is de Tweede Kamer hiervan regelmatig op de hoogte gesteld.

---

[1] *Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 32 637, nr. 31.*
[2] *Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 25 017, nr. 63.*
[3] *Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 25 017, nr. 64.*
[4] *Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 25 017, nr. 65.*

Het Kabinet heeft met interesse kennis genomen van de lessen, ofwel ´kritische succesfactoren´ die de Commissie getrokken heeft op basis van haar ervaringen gedurende de looptijd van de ICES/KIS-3 impuls. Het Kabinet is van mening dat het hier waardevolle ervaringsfeiten betreft die worden meegenomen en ook worden gedeeld met de partijen die momenteel bezig zijn om in het kader van het nieuwe topsectorenbeleid nieuwe vormen van publiek-private samenwerking op te zetten.

Daarbij onderschrijft het Kabinet het belang van een goede nulmeting of ex-ante evaluatie voor het meten dan wel bepalen van zowel voortgang als resultaat van een project. In het kader van het nieuwe topsectorenbeleid wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe opzet ten behoeve van de evaluatie van het nieuwe topsectorenbeleid. U wordt hierover te zijner tijd nader geïnformeerd. Verder verwijs ik u ten aanzien van dit punt naar mijn brief van 27 oktober jl.[5] waarin ik een algemene reactie geef op het rapport "innovatiebeleid" van de Algemene Rekenkamer[6].

Daarnaast benadrukt de Commissie het belang van een goede vraagsturing en verankering van de resultaten. Het Kabinet deelt deze constatering en heeft reeds in het Regeerakkoord maatregelen aangekondigd die de vraagsturing verder moeten versterken. Deze maatregelen beogen de samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheid te versterken en omvatten een verhoging van de generieke fiscale aftrek en het versterkt inzetten van de middelen van NWO en TNO/GTI´s ten behoeve van de topsectoren, waarbij partijen gezamenlijk innovatiecontracten opstellen en zelf financieren. Dat moet ertoe leiden dat onderzoek meer dan voorheen wordt ingegeven door economische en maatschappelijke behoeften waardoor kennis beter wordt benut ten behoeve van R&D en innovatie (van kennis naar kunde naar kassa).

Verder geeft de Commissie aan dat zij vreest dat vanwege het wegvallen van de FES-middelen voor Kennis en Innovatie de financiering van interdisciplinaire thema´s en *enabling* technologieën onder druk komen te staan. Echter, dit Kabinet investeert volop in Kennis en Innovatie, binnen het nieuwe topsectorenbeleid is er veel aandacht voor interdisciplinaire thema´s, waarbij actief wordt gezocht naar mogelijkheden voor kruisbestuivingen over de verschillende topsectoren heen. Dit is onder meer het geval op het expliciet door de Commissie genoemde terrein van de informatie- en communicatietechnologie, maar ook bij thema's als nanotechnologie en bio-based economy. Daarbij verdwijnt de basisfinanciering voor fundamenteel onderzoek niet, maar wordt deze wel meer dan voorheen geleid door vraagsturing vanuit bedrijfsleven en maatschappij. Zie ook bovenstaande paragraaf.

Tenslotte geeft de Commissie aan dat zij teleurgesteld is over de relatief geringe belangstelling vanuit de betrokken departementen voor het in de praktijk toepassen van de resultaten van projecten op het vlak van Hoogwaardig Ruimtegebruik en Duurzame Systeeminnovaties. Het Kabinet merkt hierbij op dat het hier veelal uiterst complexe onderzoeksprojecten betreft waarbij succes mede wordt bepaald door bestuurlijke en maatschappelijke factoren. Hierdoor zal het ene BSIK project geschikter zijn voor directe toepasbaarheid dan een ander. Het Kabinet zal er bij de betrokken departementen op toezien om de resultaten van de BSIK projecten waar relevant onderdeel te laten zijn van beleidsontwikkeling.

Het Kabinet stemt in met de conclusies en aanbevelingen van de Commissie van Wijzen Kennis en Innovatie over de ICES/KIS-3 impuls als geheel. In bovenstaande tekst is reeds ingegaan op de opmerkingen die de Commissie maakt ten aanzien van het nut van een ex-ante evaluatie cq. nulmeting voorafgaande aan de projecten ten behoeve van monitoring en evaluatie, het nut van een externe evaluatie enkele jaren na afloop van de impuls en de noodzaak voor voldoende financiering t.b.v. interdisciplinaire thema's en fundamenteel onderzoek.

[5] *Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 33 009, nr. 5.*

[6] *Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 33 009, nr. 1.*